

Študijski dan: DREVESNI NASADI V BELI KRAJINI

Vse večje potrebe po lesu, omejene možnosti gozdne proizvodnje, hiter in tudi neuskklajen dosednji razvoj na področju predelave lesa in predvideni bodoči razvoj ter trenutni gospodarski položaj, vse bolj zaostrejuje razmere na področju normalne oskrbe z lesom. Vse bolj prevladuje prepričanje, da potreb po lesu ne bo mogoče pokriti brez intenzivnih vlaganj porabnikov lesa v primarno gozdno proizvodnjo, kot tudi v druge, izvenzgodne oblike proizvodnje lesa.

V ta namen je splošno združenje celulozne, papirne in papirno predelovalne industrije Slovenije izdelalo načrt vlaganj v proizvodnjo lesa, iz katerega je razvidno, da ji bo leta 2000 primanjkovalo za proizvodnjo 350.000 m³ iglavcev in 210.000 m³ listavcev, ki jih bo potrebno uvoziti ali pridobiti iz drugih virov. Ta primanjkljaj je možno zagotoviti samo z intenzivnim vlaganjem v proizvodnjo lesa. Načrt predvideva hitrejšo spremeno mladonostnih gozdov na površini 15.000 ha, osnovanje vrstnih nasadov v dolžini 2000 km in osnovanje namenskih drevesnih nasadov na opuščeni kmetijskih zemljiščih na površini 34.000 ha. Časovno je dinamika osnovanja opredeljena na dobo desetih let. Za takšen obseg del bi predvidoma morala panoga združiti v prvih desetih letih 3.658.350.000 dinarjev. Seveda se ob realizaciji predvidenega načrta pojavlja niz odprtih vprašanj finančnega, prostorskega in strokovnega značaja, razreševanju katerih je bil namenjen študijski dan: „DREVESNI NASADI V BELI KRAJINI“, ki so ga skupno organizirali Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije, Gozdno gos-

podarstvo Novo mesto in Splošno združenje celulozne, papirne in papirno-predelovalne industrije Slovenije v oktobru na območju TOZD in TOK „Gozdarstvo“ Črnomelj.

Na študijskem dnevu, katerega se je udeležilo okrog 80 strokovnjakov s področja celulozne, papirne in papirno-predelovalne industrije, gozdarstva, raziskovalnih in ostalih inštitucij, so bili predstavljeni dosednji rezultati pri osnovanju drevesnih nasadov v Beli krajini, prostorske možnosti nadaljnjega osnovanja drevesnih nasadov na opuščeni kmetijskih zemljiščih, že prej omenjen načrt vlaganj v surovinsko osnovo in osrednja

tema o razvojnih in lesnovolumenskih analizah drevesnih nasadov s poskusnih objektov drevesnega nasada „Mlake“.

Drevesni nasad „Mlake“ je bil osnovan v letih 1961—1963 na 120 ha steljniških površin, za obhodnjo 25 let, s popolno obdelavo zemljišč z rigolanjem, s sajenjem v vrste 4 x 4 m in vzgojo kmetijskih kultur v obdobju prvih petih let. Delež drevesnih vrst je bil naslednji: zeleni bor 57%, smreka 14%, zelena duglazija 9%, črna jelša 12%, rdeči hrast 5% in macesen 3% v različnih kombinacijah.

Drevesni nasad je in ostane nasad, ki se bistveno razlikuje

od nasada za novi gozd ali od gozda nasploh. Te razlike bile v glavnem naslednje:

— okolje, v katerega postavimo sadiko, je drugačno kot v naravnem gozdu,

— kvaliteta sadik je zahtevnejša,

— vrstni prostor posameznega drevesa je velik, ni konkurence,

— prevladujejo agrotehnični in meliorativni ukrepi,

— načeloma ni selektivnega izločanja,

— ni naravnega čiščenja debel,

— drevesni nasadi se ne razvijajo skozi faze (mladje, gošče, drogovnjaki),

— obratovalna doba je kratka. (Nadaljevanje na 3. str.)

Jesen je čas pogozdovanja (Foto: M. Bajt).

Obračun ugodnejši kot v polletju

1. V DRUŽBENIH GOZDOVIH NAČRT PRESEŽEN

V desetih mesecih nam je v družbenih gozdovih uspelo nadoknaditi, kar smo zamudili zaradi slabega vremena pozimi, medtem ko se nam to v zasebnem sektorju ni posrečilo. Tako smo v družbenih gozdovih posekali 113.223 m³ lesa, kar je za 3 odstotke več kot lani. Iz družbenih gozdov smo prodali 121.869 m³ lesa, kar pomeni 2 odstotni porast glede na enako obdobje lanskega leta.

2. MANJ IZ ZASEBNIH GOZDOV

V zasebnem sektorju smo odkupili ali pa posekali z lastnimi delavci 43.788 m³ lesa, kar je za 26 odstotkov manj kakor lani. Tudi prodali smo za 14 odst. manj lesa, skupaj 48103 m³. Zaostanek v zasebnem sektorju je nastal zaradi slabega vremena v februarju in zaradi nizkih odkupnih cen, ki niso dovolj spodbudne za sečnjo in odkup lesa.

Zaradi povečane prodaje lesa je tudi finančni uspeh družbenega sektorja boljši, v zasebnem, kjer nismo dosegli načrtovane proizvodnje in prodaje, pa slabši. Na tem mestu bomo razčlenili le rezultat delovne organizacije kot celote, ker bi razlaganje poslovnih rezultatov posameznih tozdov in tokov zavzelo preveč prostora.

3. ZNIŽALI SMO MATERIALNE STROŠKE, VEČJI DOHODEK

V času od 1. januarja do 30. septembra smo v delovni organizaciji dosegli 936 milijonov dinarjev celotnega prihodka, kar je za 17 odstotkov več kakor lansko leto ali 79 odstotkov letnega plana (+17%, 79%). Materialni stroški znašajo 387 milijonov din (+14%, 72%). Primerjava porasta celotnega prihodka in materialnih stroškov nam kaže, da smo v obravnavanem obdobju uspešno gospodarili, saj je porast materialnih stroškov za 3 odstotke/točke manjši od celotnega prihodka. K temu je vsekakor prispeval rebalans načrta za tekoče leto, ko smo si z zniževanjem mate-

rialnih stroškov postavili za cilj, da povečamo dohodek delovne organizacije. To pomeni, da smo zmanjšali izdatke, ki niso neobhodni za normalno potekanje proizvodnje.

Amortizacija je znašala 43 milijonov din (+50%). To je posledica višjih amortizacijskih stopenj in novo nabavljenih osnovnih sredstev v tekočem in preteklem letu.

Dohodka, ki predstavlja

razliko med celotnim prihodom, materialnimi stroški in amortizacijo, smo dosegli 506 milijonov dinarjev (+17,86%). V primerjavi s polletnim rezultatom je to kar velik napredek, saj smo ga presegli ob pollet-

Poslovni uspeh GG Novo mesto v obdobju od 1. 1. 1983 — 30. 9. 1983 v primerjavi z istim obdobjem lani in planom za leto 1983 (v 1000 din)

Zap. št.	Elementi	Doseženo od 1.1.82-30.9.82	Plan 1983	Doseženo od 1.1.83-30.9.83	Indeks dos.83/82 : 83/plan	
1.	Celotni prihodek	799.650	1.184.682	936.334	117	79
2.	Materialni stroški	338.371	538.900	386.777	114	72
3.	Amortizacija	28.839	54.340	43.238	150	80
4.	Dohodek /1-2-3/	432.439	591.442	506.319	117	86
5.	Obveznosti iz dohodka	159.207	222.252	184.863	116	83
6.	Čisti dohodek /4-5/	273.232	369.190	321.455	117	87
7.	Za osebne dohodke	136.105	213.001	157.854	116	74
8.	Za sklade/6-7 ali 9+10+11+12/	137.127	156.189	163.600	119	105
9.	Za poslovni sklad	106.755	117.772	134.490	126	114
10.	Za rezervni sklad	10.195	13.635	12.118	119	89
11.	Za sklad skupne porabe-prosti del	14.209	10.079	10.075	71	100
12.	Za sklad skupne porabe-stanovi del	5.966	14.703	6.916	116	47
13.	Povprečno štev. zaposlenih	783	776	751	96	97
14.	Povprečni neto OD din	14.822	16.488	17.016	115	102
15.	Izpl.sred.skup.porabe-prosti del	6.718		10.111.		

Poslovni uspeh GG Novo mesto od 1. 1. do 30. 9. 1983

v 1000 din

Zap. št.	Elementi	Skupaj GG	TOZD Novo m.	TOZD Straža	TOZD Podturn	TOZD Črnoš.	TOZD Črnom.
1.	Celotni prihodek	936.334	109.199	144.328	132.922	82.508	71.641
2.	Materialni stroški	386.777	45.426	32.618	29.076	24.718	23.172
3.	Amortizacija	43.238	5.505	5.277	4.600	3.940	4.047
4.	Dohodek (1-2-3)	506.319	58.267	106.432	99.244	53.850	44.421
5.	Obveznosti iz dohodka	184.863	20.371	26.064	42.790	20.484	14.980
6.	Čisti dohodek (4-5)	321.455	37.895	80.367	56.454	33.366	29.441
7.	Za osebne dohodke	157.854	18.928	22.066	19.583	16.066	19.828
8.	Za sklade (skupaj)	163.600	18.967	58.301	36.870	17.299	9.613
9.	Za rezervni sklad	12.118	1.456	2.660	2.481	1.346	1.110
10.	Za poslovni sklad	134.490	15.553	53.541	32.379	14.593	6.750
11.	Za skl.sk.por.-pr.del	10.075	1.050	1.092	1.071	787	1.008
12.	Za skl.sk.por.-st.del	6.916	906	1.007	938	572	743
13.	Povp.št.zap.-st.konec m.	766	104	104	102	75	96
14.	Povprečni neto OD din	17.016	15.845	16.931	17.031	17.443	16.824

Zap. št.	Elementi	TOZD Tr.in gr.	TOZD Vr.in h.	TOK Novo m.	TOK Črnom.	TOK Treb.	DSSS
1.	Celotni prihodek	101.880	24.771	118.806	75.141	39.801	35.331
2.	Materialni stroški	52.778	11.681	82.975	50.066	22.975	11.286
3.	Amortizacija	13.895	870	616	908	1.116	2.458
4.	Dohodek (1-2-3)	35.206	12.219	35.213	24.167	15.708	21.585
5.	Obveznosti iz dohodka	13.272	3.892	17.666	12.601	8.160	4.579
6.	Čisti dohodek (4-5)	21.934	8.327	17.547	11.565	7.548	17.006
7.	Za osebne dohodke	15.822	5.905	12.270	7.247	6.623	13.511
8.	Za sklade (skupaj)	6.111	2.422	5.276	4.318	924	3.494
9.	Za rezervni sklad	880	305	880	604	392	-
10.	Za poslovni sklad	3.780	1.473	3.257	3.048	110	-
11.	Za skl.sk.por.-pr.del	724	357	577	388	150	2.869
12.	Za skl.sk.por.-st.del	727	285	560	276	271	625
13.	Povp.št.zap.-st.konec m.	69	34	55	37	32	58
14.	Povprečni neto OD din	17.678	15.183	17.990	15.958	17.061	19.265

nem obračunu le za 2 odstotka. Obveznosti iz dohodka znašajo 185 milijonov din (+16%, 83%). Med te obveznosti štejemo prispevke za financiranje delovne skupnosti skupnih služb, obračunano biološko amortizacijo, del dohodka, ki izhaja iz različnih naravnih in proizvodnih pogojev gospodarjenja po 12. členu zakona o gozdovih, bančne obresti, zavarovalne premije, provizijo SDK, nekatere davke in prispevke po zakonskih predpisih ali po samoupravno sprejetih sporazumih in nekatere prispevke, ki jih je potrebno plačati glede na izplačilo osebnih dohodkov iz dohodka. Čisti dohodek je namenjen za izplačilo osebnih

dohodkov in za sklade. Čisti dohodek znaša 321 milijonov dinarjev, je za 17 odst. večji od lanskega leta in znaša 87 odst. letnega plana. Glede na to da je planirana v letošnjem letu enaka količina sečnje lesa kot v lanskem letu, je to zadovoljiv rezultat, če upoštevamo dejstvo, da so se naše prodajne cene v obdobju enega leta zvečale samo za 12 odst., medtem ko so se druge cene povečale v povprečju za več kot 35 odstotkov.

4. OSEBNI DOHODKI POVEČANI ZA 16 Odstotkov

Za osebne dohodke smo namenili 158 milijonov dinarjev

ali 16 odst. več kot lansko leto. Povprečni neto osebni dohodek je 17.016 din ali 15 odst. več kot lansko leto. Za sklade nam je ostalo 164 milijonov dinarjev (+19%). Ob koncu leta ne pričakujemo takega finančnega rezultata, ker nam vremenske razmere v tem času ne omogočajo take proizvodnje kot v devetmesečnem obdobju. Vendar iz dosedanjih rezultatov lahko zaključimo, da bo tudi letni obračun uspešen.

ZA INVESTICIJE LAS-TNA SREDSTVA

Za investicije v osnovna sredstva smo porabili do kon-

ca oktobra okrog 60 milijonov dinarjev. To so v glavnem lasna sredstva in nekaj kredita od republiške SIS za gozdarstvo za izgradnjo gozdnih cest. Za gozdnogojitvena dela smo porabili 60 milijonov din, kar je za 28 odst. več kot lani.

Iz povedanega sledi, da v družbenem sektorju pri vseh tozidih, upoštevajoč tudi tozda Transport in gradnje in Vrtnarstvo in hortikultura, dose-gamo ugodne poslovne rezultate, medtem ko vse kaže, da izostanka pri TOK do konca leta ne bomo uspeli nadoknadi.

MILAN DRAGIŠIČ,
dipl. oec.

Opravljen gozdnogojitvena dela od 1. jan. do 30. sept. 83

TOZD, TOK ŠIF. NAZIV	IZVR. %	PRIPRAVA TAL POGOZDOV. INDIR. OBŽETEV ČIŠČENJE REDČENJE OST. DELA											VREDNOST				
		OS,p,Ns	NASAD.	Osp,Sp	Ns, Sp	PREM.	N.s.I.II.	NASAD.	Ml,Gš,	NASAD.	PRVO	DRUG.	DEL.	VAR.	GOJENJE	ODKAZ.	SKUPAJ
v 000 DIN																	
01 TOZD NOVO MESTO	Izvr. %	19.8	47.8	55.4	49.6	-	70.6	76.8	30.4	34.0	36.3	49.1	92.8	45.0	5.647	1.630	7.278
02 TOZD STRAŽA	Izvr. %	99.1	16.6	161.0	-	-	78.8	142.0	137.0	36.6	92.0	54.0	18.7	238.0	9.740	1.935	11.675
03 TOZD PODTURN	Izvr. %	76.1	-	55.8	-	-	85.0	-	60.5	112.0	95.5	-	44.0	135.1	9.355	3.555	12.911
04 TOZD ČRMOŠNJICE	Izvr. %	123.0	46.7	58.0	68.0	86.0	56.6	200.0	100.0	64.2	57.4	-	3.9	61.0	6.868	2.577	9.445
05 TOZD ČRNO MELJ	Izvr. %	26.2	168.0	22.1	104.5	215.0	74.3	80.2	32.0	119.0	88.7	-	89.7	25.1	14.704	2.090	16.795
13 TOK TREBNJE	Izvr. %	-	-	-	-	-	245.0	-	58.2	34.0	178.0	-	74.2	98.5	1.243	129	1.372
SK. DRUŽBENI GOZDOVI	Izvr. %	67.0	89.4	50.0	68.8	79.2	76.1	90.0	66.7	72.8	72.0	32.4	47.8	150.5	40.931	9.863	50.794
11 TOZD NOVO MESTO	Izvr. %	127.8	57.6	48.6	32.5	114.8	22.8	465.0	68.2	67.1	20.1	28.2	14.4	-	9.052	6.522	15.575
12 TOK ČRNO MELJ	Izvr. %	70.5	53.6	58.6	33.0	-	110.0	109.0	29.3	41.6	26.8	15.0	7.6	22.8	8.023	3.752	11.776
13 TOK TREBNJE	Izvr. %	33.6	-	-	-	-	89.0	-	91.0	39.5	104.5	87.0	104.0	40.8	2.441	1.632	4.074
SK. ZASEBNI GOZDOVI	Izvr. %	69.0	54.2	44.6	32.8	86.4	61.7	171.0	54.4	54.0	29.4	38.1	12.6	35.8	19.517	11.908	31.425
SK. GG NOVO MESTO	Izvr. %	67.7	65.0	48.0	43.3	83.5	71.1	128.5	60.8	65.8	56.1	34.7	38.1	149.0	60.449	21.771	82.220
															68.0	75.0	70.0

(Nadaljevanje s 1. str.)

Dendrometrijske in prirastoslovne analize v drevesnem nasadu „Mlake“ so pokazale, da najboljše rezultate daje zeleni bor, ki je dosegel povprečno lesno zalogo 307 m³/ha, poprečni priastek 15,5 m³/ha in srednji premer 23 cm, nato črna jelša z lesno zalogo 172 m³/ha, poprečnim prirastkom 8,6 m³ in srednjim premerom 15,1 cm ter smreka s 164 m³ lesne zaloge na ha, poprečnim prirastkom 8,3 m³ na ha in srednjim premerom 14,5 cm. Na razsežnosti vpliva drevesna vrsta, gostota sajenja, mešanost nasada in obdelava tal pred sajenjem.

Iz predstavljene tematike in razprave bi lahko v grobem, strnili naslednje ugotovitve študijskega dne:

— da je le na osnovi vlaganj v gozdno in tudi izven gozdno proizvodnjo možno reševati oskrbo s surovinami,

— da je potrebno ločeno obravnavati vlaganja v razširjeno gozdno biološko reprodukcijo in vlaganja v namenske drevesne nasade na opuščeni kmetijskih zemljiščih z ozirom na različne cilje,

— da prirastoslovne analize v nasadu Mlake potrjujejo ekonomsko upravičenost vlaganj v namenske nasade,

— da je na področju Bele krajine okrog 2000 ha opuščeni kmetijskih zemljišč, ki bi bile primerne za namensko proizvodnjo,

— da ni tehnoloških ovir v predelavi sortimentov, ki bi se proizvajali v namenskih nasadih.

Nedvomno je bil študijski dan „DREVESNI NASADI V BELI KRAJINI“ koristen prikaz dosedanjih rezultatov in bodočih načrtov na področju katerega bi bilo potrebno obdelati tudi še iz nekaterih drugih zornih kotov.

STANE ŽUNIČ, dipl. ing.

Voda je v mnogih predelih sveta dragocena redkost, drugje pa izpostavljena okuženju.

Leta 1975 je bilo v porečju Amazonke izkrčeni 2.900.000 hektarov gozdov. Če bi se tako nadaljevalo, bi do 1991 izkrčili vseh 230 milijonov hektarov gozdov ob tej reki.

Znanstveniki v ZDA so ugotovili, da 70 odstotkov onesnaženja zraka povzročijo avtomobili. Izračunali so, da avtomobili oddajo na leto 100 milijonov ton izpušnih plinov. Nekateri trdijo, da bi v Ameriko preko oceana dobivali popolnoma onesnažen zrak, če bi se avtomobilizem v Aziji razvil do enake stopnje kot v Ameriki.

Premena belokranjskih steljnikov iz grmišč v gozdove

NEIZKORIŠČENA ZEMLJA

V svojem prispevku ne bom opisoval ekonomskih, socialnih in drugih razmer, ki so v preteklosti vplivale na nastajanje belokranjskih steljnikov in na gospodarjenje z njimi. Na kratko bom skušal opisati le prizadevanja v zadnjih dvajsetih, tridesetih letih za spremembo teh površin, da bodo na njih uspevale donosnejše kulture.

Odliv kmečkega prebivalstva iz vasi v druga območja Slovenije se je po vojni močno povečal, ker se je v Beli krajini industrija šele začela razvijati. V letih 1950—60 so se Belokranjci selili tudi v Ameriko, Nemčijo in Avstralijo. Število za delo sposobnih in mladih ljudi se je hitro zmanjševalo. Do sedemdesetih let je bil odliv kmečkih delavcev tako močan, da so na kmetijah ostajali le še starejši ljudje. Zaradi pomanjkanja delovnih moči je bilo obdelano vedno manj zemlje in nižal se je stalež živine. Nekdaj najmočnejši živinski sejmi v Vinici in Metliki z najboljšimi voli, ki so jih prodajali zlasti na Notranjsko in za izvoz, so vedno bolj opusteli. Ker je bilo vedno manj živine, se je manjšala tudi potreba po senu in stelji. Kmetje so opuščali košnjo. Zaraščali so se steljniki in košenice v nižinah Bele krajine, še močnejše višje na področju od Toplega vrha proti Slabi gorici, Planini z okolico, Črmošnjicah z okolico, Komarni vasi, Smrečniku, Resi, Travniku, Ribniku, Ponikvah in Golobinjeku. V okolici opuščenih kočevskih vasi so do približno šestdesetih let gospodarila družbena posestva. V Črmošnjicah in Planini so bili polni hlevi živine. Kosili so ročno sezonski delavci. Pokošeni so bili vsi primerni travniki. Z zemljo okrog Slabe gorice je gospodarilo kmetijsko posestvo Okljuk, ki je gojilo tudi živino.

Za napredek kmetijstva v tem času družba ni imela pravega razumevanja. Prednost je imela industrija, pridelovanje hrane je bilo zanemarjeno. Zaradi neekonomskih cen kmetijskim pridelkom so kmetijske organizacije gospodarile z izgubo. Najprej je bilo opuščeno posestvo Okljuk in pripojeno KZ Črnomelj. Z razdelitvijo dejavnosti

pri KGP Novo mesto je bilo posestvo Črmošnjice z obratom na Planini priključeno KZ Črnomelj. Kmalu so bili prazni hlevi na Planini, manj živine je bilo v Črmošnjicah in Blatniku in končno je bila živinoreja na tem področju popolnoma opuščena. Ker so bile nekdanje intenzivno košene površine opuščene, se je širil gozd. Z opuščanjem košnje se je v nekaj letih razraslo razno grmovje in drevje, kot so breza in trepetlika itd. Pričelo se je pospešeno zaraščanje košenic.

POGOZDOVANJE STELJNIKOV

Zaradi širnih steljnikov in vedno več zaraščajočih košenic v višinskih predelih je takratni okrajni odbor Črnomljsko skupno s kmetijci in gozdarji pomislil na naprednejše gospodarjenje s to zemljo. Leta 1955 je bil v ta namen organiziran teden kmetijstva v Beli krajini. Kmetijski in gozdarski strokovnjaki so skupno opredeljevali posamezna področja in sestavili strokovne usmeritve za namensko proizvodnjo. Leta 1956 so bile uveljavljene teritorialne spremembe družbenopolitičnih skupnosti (združevanje okrajev) in zaradi pomanjkanja denarja delo ni dalo sadov. Tudi v gozdarstvu je bila do leta 1962 skoraj vsaka tri leta reorganizacija. Seveda je vse to onemogočalo enotno strokov-

no delo pri melioraciji steljniških in grmiščnih površin. Dejansko strokovno delo pri premeni steljnikov in grmišč se je začelo šele leta 1960. Na nižinskem področju v okolici Mlak in Krasinca je ptičela z deli gozdarsko lesna poslovna zveza Novo mesto in pozneje KZ Črnomelj, v višinskem predelu Sredgore, Škrilja in okolice Komarne vasi pa KGP Novo mesto, od leta 1963 dalje pa na vsem področju GG Novo mesto.

SOB Črnomelj je leta 1962 skupno z gozdarsko službo pri okraju Novo mesto ter GG naročila pri inštitutu za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije študijo o premeni belokranjskih steljnikov v gozdove. Nosilec naloge je bil pokojni ing. Jože Miklavčič. Sestavil je strokovno skupino gozdarjev, kmetijcev, geologov, pedologov, geodetov in še nekaterih drugih strokovnjakov, ki je to nalogo opravila. Leta 1965 je inštitut izdal zbornik „Premena belokranjskih steljnikov v gozdove“, v katerem obravnava razmere, cilje in ukrepe, kako te površine spremeniti v donosnejše kulture in doseči optimalne gospodarske učinke z izrabo rastišča.

ZEMLJA ZA KMETIJSTVO IN GOZDARSTVO

Površine so glede na njihovo prihodnje najracionalnejše izkoriščanje razvrstili po njihovih

prirodnih lastnostih na dve glavni skupini, za kmetijstvo in gozdarstvo. Na gozdarstvo opredeljenih zemljiščih so po njihovih ekoloških lastnostih ter po razvojnih stadijih njihove vegetacije priporočili najbolj ustrezne lesnoproizvodne oblike prihodnjih gozdov. Skupno je bilo obdelanih 9.979 ha površin. Od tega je bilo določenih za gozdarsko proizvodnjo oziroma za premeno v gozdove 4.865 ha.

2.500 HEKTAROV DONOSNEJŠIH GOZDOV

Študija obravnava tudi tehniko premene, predvideva rentabilnost in financiranje. Gozdarji smo s premeno začeli že pred izidom študije. Leta 1960 je gozdarska poslovna zveza pričela urejati nasad Mlake. Delo je nadaljeval gozdni obrat pri KZ Črnomelj. V letih 1961, 1962, 1963 je bilo posajeno 180 ha steljnikov. Istočasno je KGP Novo mesto pričelo z melioracijo grmišč, ki so nastala z opuščanjem košnje v okolici Sredgore, Škrilja in Štal ter Smrečnika, kjer je bilo osnovano 90 hektarov nasadov. Sredstva za pogozdovanje so se nabirala v zasebnem sektorju v občinskih in okrajnih skladih biološke amortizacije, pri GG pa iz redne biološke amortizacije. Nekaj malega denarja smo dobili pri Svetodavnem centru za poljoprivredno in šumarstvo v Beog-

Jesensko delo — izkopa sadik v drevesnici Struga. Jeseni so izkopalili 240 tisoč sadik. (Foto: M. Bajt)

radu kot kredit. Delo pri premeni steljnikov in grmišč se je nadaljevalo. Največ je bilo pogozdeno v letu 1966. Takrat je bilo osnovano na območju Bele krajine skoraj 300 ha, na vsem novomeškem območju pa blizu 600 ha nasadov. Samo gozdni obrat Črnomelj je v tem letu pogozdil 232 ha. Vsa nadaljna leta pa so pogozdili približno 80 — 100 ha na leto.

Vzporedno z direktno premeno smo skrbeli tudi za indirektno premeno z gojitvenimi ukrepi za vzgojo naravnega mladja v gospodarski gozd. Z reševanjem naravnega pomladka iglavec v Poljanski dolini in ostalih revirjih je bilo vzgojeno približno 400 ha mladih sestojev iglavcev. Pomagali pa smo tudi domačim spontanim skupinam mehkih listavcev (breza, topol, trepetlika).

Od leta 1961 do sedaj je bilo po evidenci pogozdeno 2.135 ha, zemljišč od tega 1050 ha v družbenem in 1085 ha v zasebnem lastništvu. Skupno je bila melioracija opravljena na površini 2.535 ha, kar predstavlja nad polovico v elaboratu predvidene površine za premeno v gozdarske kulture. Sestoje posajene v letih 1961—1964 že redčimo. S tem smo že dobili prvih 2.000 m³ lesa iglavcev.

PRVI LES IZ NASADOV — DOBER PRIRASTEK

Na poskusnih ploskvah opravlja kontrolne meritve gozdarski inštitut. Na Mlakah v zelenem boru je ugotovljen povprečni letni prirastek od 12 — 18 m³/ha, tekoči prirastek pa od 18—30 m³/ha.

Tudi sestoji na Planini (macesen, smreka) so že dali prvih 500 m³ celuloznega lesa. Z redčenji je potrebno pričeti tudi v nasadih pri Slamni vasi, Bojancih, Preloki, Marindolu in Hrastu, ki so v zasebni lasti. V višinskem predelu smo površine za razširjeno reprodukcijo že izčrpali, tako da imamo v družbenem sektorju le še možnost premene manj donosnih gozdov. V zasebni lasti pa je še precej poslabšanih gozdov primernih za osnivanje nasadov. Zaradi večjega zanimanja za pridelovanje hrane bo potrebno s prostorskim planom ponovno opredeliti, katere površine naj pogozdijo in katere naj namenijo za kmetijske kulture.

Po dobrih dvajsetih letih ocenjujemo, da je bilo pogozdovanje uspešno in da nam bo z redčenji v bodoče uspelo vzgojiti donosne sestoje z veliko vrednim lesom.

ANTON FABJAN

Košata bukev na Krčih (Gorjanci) uspešneje klubuje viharjem kot nasilnim ljudem, ki so si ob njenem deblu zakurili.

Vtisi z ekskurzije DIT gozdarstva po Slavoniji in Baranji

Sončno in toplo vreme na začetku letošnje jeseni je bilo kot nalašč za ekskurzijo in izlete. Tako smo tudi člani našega DIT imeli srečo, da smo še ravno za rep ujeli obdobje prekrasnega vremena, ko smo se 14. oktobra podali na pot. Cilj naše dvainpolnedevne ekskurzije je bil Osijek in ZOO rezervat Kopački rit. Zasedba potnikov v avtobusu je bila v glavnem standardna, kot običajno pa tudi tokrat avtobus ni bil popolnoma zaseden, saj je bilo udeležencev le 36.

Naša popoldanska vožnja je bila zaradi že zgrajenega drugega cestnega pasu od Zagreba do Lipovljanov precej krajša kot prejšnje čase. Tako smo v Osijek oziroma pred enako imenovani hotel zapeljali že po dobrih 5 urah in na sekundo točno po dogovoru.

Naslednje jutro smo se preko mostu čez Dravo zapeljali v Baranjo do 6 km oddaljenega Bilja ali Belja. Hrvaško in madžarsko poimenovanji istega kraja sta se stalno mešali zaradi madžarske na-

rodnostne manjšine v teh krajih.

V nekdanjem dvorcu Evgena Savojskega, kjer je sedež lovskega gozdnega gospodarstva „Jelen“, so nam najprej prikazali tri lovske filme. Film o jelenu, vzgoji lovskih psov krvosledcev ter o vzgoji divjih rac. Posebno zadnji je bil zelo prisrčen, saj smo videli, kako navajajo mlade račke, da se na zvočni signal vračajo od vode nazaj v ograjene prostore in kako se naučijo letati. K sreči pa nismo videli precej manj prisrčnega konca teh živalic, ki jih med vsakodnevnim letom na tem mestu postrelijo v glavnem lovci iz tujine.

Sestavljena delovna organizacija „Jelen“ ima 10 OOUR (tozdov). Od tega se jih 6 ukvarja z lovstvom, 2 z gozdarstvom in po eden z ribištvom ter trgovino. Gozdarji in lovci imajo skupaj 33.000 ha površin, kjer je največ vrbe in topole. Etat znaša 200.000 m³ lesa.

Iz Bilja smo se odpeljali v bližnjo vas Kopačevo. V nekdanjem propadajočem zadru-

žnem domu imajo edinstveni lovski muzej. Po njem nas je popeljal zanesenjak, ki ga je tudi sam osnoval. Ne samo, da je živali zbral, tudi prepariral jih je in nagačil. Nam je zelo nazorno obrazložil, kako se ocenjujejo in točkujejo lovske trofeje. Tako mora imeti na primer rogovje jelena za zlato medaljo več kot 230 točk. Odstrel takega kapitala stane kar 80 — 100 starih milijonov. Seveda v devizah. Razstavljenih je bilo zlasti veliko močvirskih ptic.

Takoj za Kopačevim je že zaščiteno območje Kopačega rita. Zapeljali smo se čez nasip, ki plodna polja štiti pred poplavami. Po umiku Panonskega morja iz največje tektonske depresije v jugovzhodni Evropi je v trikotniku, ki ga tvorita Donava in njen pritok Drava, široko območje, kjer je ostala narava taka, kot je bila v daljni preteklosti.

Poplavnega območja je okoli 25.000 ha, kjer živi in se drsti okoli 50 vrst sladkovodnih rib, med njimi največ krapov, ščuk in somov. Ni težko dobiti

soma težkega do 200 kg. No, za primerjavo naj povem, da so naši ribiči vsi iz sebe, če potegnejo iz Krke 20 kg težkega sulca.

Ptic, stalnih in selivk, je okoli 267 vrst. Med njimi so tudi zelo redke, kot je črna štoklja in orel „štekvac“. Veliko pa je kolonij čapelj in kormoranov.

Takoj pod umetnim napisom nas je čakala majhna barka, s katero smo se zapeljali po kanalu, ki je nastal pri izgradnji nasipa, 6 km sem in tja v smeri Kopačkega jezera. Zaradi izredno nizke vode pa dostop ob našem obisku po tej poti do jezera ni bil mogoč. Naš strokovni vodič Pajo, se je kar naprej opravičeval, če ne bomo veliko videli. Prišli smo v najbolj neugodnem času. Domače ptice selivke so že odeletele, tistih iz severa pa zaradi toplega vremena še ni

(Nadaljevanje na 130. str.)

(Nadaljevanje s 129. str.)

bilo. Nekaj vodnih ptic je le preletavalo vodno gladino.

Po kosilu v gostišču Kormoran smo se zapeljali do ob Donavi ležeče Batine. Kraj se je prej imenoval Batina skela zaradi splava (skele), ki je vozil čez reko. Že tri leta pa povezuje hrvaško in vojvodinsko stran lep most, imenovan most bratstva in enotnosti. Batina leži na vzpetini sredi vinogradov, odkoder je razgled daleč naokoli. Verjetno je bilo to tudi vzrok, da je sredi novembra 1944 prišlo prav tu do hude bitke. Nemci in njihovi sodelavci so nekaj dni krčevito branili ključne položaje pred prodirajočo jugoslovansko in sovjetsko armado. Pri prehodu čez široko reko je padlo 3000 naših in sovjetskih vojakov. Njim v spomin so postavili veličasten spomenik. Podstavek je visok 35 m, kip sam pa 9 m. Poleg spomenika — grobnice je tudi muzej.

Z upanjem, da je zvečer videti več divjadi, smo se pozno popoldne podali v lovišče Dvorac v Tikvešu. V ograjeno lovišče vodi cesta preko mostu iz železnih rešetk. Ugotovljeno je namreč, da se preko takega mostu zaradi ropota in šuma divjad ne upa in tako zapiranje ni potrebno. Na področju Baranje je 56 km takšnih ograj. Vsake 3 metre je zabit steber, na žici pa visijo cepanice (polovičke) iz akacije. Ograjo so postavili pred leti v treh mesecih in je stala 900 starih milijonov. Torej manj, kot je bila ocenjena škoda na poljščinah, ki je znašala okoli 1,5 milijarde letno.

V lovišču je 6000 jelenov, od tega 200 lopatarjev, 2000 divjih svinj, 2000 srnjadi ter številni majhni sesalci kot lisice, divje mačke, kune.

Obiskali smo Vrbovsko

Revirni gozdarji tozda „Gozdarstvo“ Straža smo se 20. septembra 1983 odzvali vabilu gozdarjev Gozdnega gospodarstva Vrbovsko v SR Hrvatski.

O tej DO, ki vzorno gospodari v sosednji republiki, nas je predhodno seznanil vodja tozda inž. Jernej Piškur. Dobro razpoloženi tudi zaradi lepega sončnega jutra smo se po 7. uri odpravili v komaj 58 km oddaljeno Vrbovsko.

Po približno eni uri vožnje smo prispeli v Vrbovsko, majhno mesto, nekako na pol

Opredno smo se zapeljali po poteh skozi v vrste posajene nasade in oprezali, da bi na kakšni poseki videli divjad. Res smo že v večernem mraku opazili nekaj jelenjadi in precej divjih prašičev. Okoli ene izmed stavb se je paslo kar kardelo prašičkov. Vnetim fotoamaterjem in kamermanu Jožetu jih res ni bilo težko ujeti v objektiv.

Iz avtobusa smo si ogledali tudi nekaj mlajših nasadov črnega oreha in akacije. Vsi nasadi so bili še posebej ograjeni in zaščiteni pred divjadjo, ki jih objeda in guli. Nemogoče pa je bilo tudi spregledati lepe sestoje stegenega hrasta in starejših nasadov topole klona J 214, ki pa ga sedaj ne sadijo več, ker je postal neodporen proti bolezni Dothichiza populea.

V soboto dopoldan je bil dveurni sprehod po Osijeku. Številni parki in nasadi ter sprehajališča ob Dravi so nas prepričali, da mesto v preteklem letu ni zastojno dobilo naziv najbolj zelenega in urejenega mesta v Jugoslaviji.

Na povratku smo se ustavili še v Djakovu in si ogledali najstarejšo kobilarno v naši državi. Vzgajajo v glavnem lipicance, imajo pa tudi nekaj konj polčiste arabske krvi. Kobilarna je sedaj tozda kmetijskega kombinata, v preteklih stoletjih pa je bila last tamkajšnje škofije.

S tem je bil program naše tokrat precej lovsko obarvane ekskurzije končan. Na kratkem postanku na poti domov je stari predsednik DIT predal „oblast“ novemu (Tone Hočevvar — Janez Blažič). Naš kulturnik iz Trebnjega je recitiral pesem, priložnostni zborček pa ob sodelovanju vseh zapel nekaj pesmi.

SLAVKO KLANČIČAR, dipl. ing.

poti od Vinice do Delnic. Ustavili smo se pred lepo zgradbo in že na prvi pogled smo vedeli, da smo pred upravno stavbo Gozdnega gospodarstva Vrbovsko.

Direktor, inženir Heski, nas je sprejel skupaj s pomočnikom in vodjo operative. Po uvodnih pozdravih in spoznavanju smo začeli razgovor o njihovi DO in naši TOZD.

Direktor nam je predstavil GG Vrbovsko. Izvedeli smo, da je enovita DO in ni razdeljena na posamezne tozde in toke kot so to gozdna gospodarstva

v Sloveniji. Pretežno upravljajo z družbenimi gozdovi in le neznaten del predstavljajo zasebni gozdovi. Zanimivo je, da lastniki gozdov svobodno odločajo o lesu in ne v kooperantskem odnosu do DO. Les prosto prodajajo ali uporabljajo za lastne potrebe.

Delovna organizacija ima lasten prevozni park, mehanično delavnico in tovarno iz drobnih izdelkov iz lesa. Gozdno proizvodnjo vodi vodja operative, gozdarski inženir, ki je odgovoren za načrtovanje, organizacijo in izvajanje del po revirjih; posamezni revir pa vodi „poslovodja“, ki je prisoten pri vsej proizvodnji.

Zanimiv je tudi podatek, da delavci pri osebnem dohodku dobijo 5 odstotni dohodek, če v tekočem mesecu niso bili v bolniškem staležu. Pravijo, da jim je to znatno zmanjšalo število bolniških izostankov. Osebnih dohodki so približno enaki kot pri nas.

Ogledali smo si tudi izvod gozdnogojitvenega in sečnospravnega načrta, ki se ne razlikuje bistveno od našega. Novi so nam bili le posamezni izrazi in nazivi v hrvaščini. Mi imamo svoje, vendar smo se v pogovoru kljub temu lahko sporazumeli.

Pomočnik direktorja nas je opomnil, da je čas da odidemo na teren in si ogledamo, s kakšnimi gozdovi gospodarijo.

Pred odhodom iz Straže nas je vodja TOZD opozoril, da imajo v Vrhovskem dobre gozdove, o čemer smo se kasneje tudi prepričali. Najprej smo se ustavili pri spravi slučajnostnih pripadkov, ki sta ga opravljala dva zgbnika. Izvedeli smo, da pri njih uporabljajo samo zgbnike, le malokje konje.

Sušenje jelke poznajo tudi pri njih. Povedali so nam, da imajo od celotnega etata iglavcev polovico (18.000 m³) sanitarne sečnje.

Uspešni so tudi v mehanični delavnici, saj so sami skonstruirali zgbnik iz domačih delov in tako zmanjšali stroške na polovico v primerjavi z uvoženimi.

Odpeljali smo se nekaj kilometrov naprej, da bi si ogledali prebiralni gozd, oziroma obrat s prebiralnim gospodarjenjem. To je bil tudi glavni namen našega obiska, saj takih objektov pri nas ne srečujemo pogosto in jih poznamo le iz šole.

Bili smo navdušeni nad sliko pred nami. Videli smo prebiralen gozd jelke in bukve

s svojo tipično prebiralno strukturo (mladje, t. i. „sprinterji“ in nadstojni vitalni osebki, ki so v vrhuncu priraščanja). Pohvalili so se, da imajo približno polovico takih gozdov, vendar je vodja operative pripomnil, da do nedavnega v njih niso imeli veliko prometnic. Danes imajo že 22 m/ha cest, tako da so predeli mnogo bolj dostopni.

Terenski del izleta je bil s tem končan. Na koncu smo se še enkrat pogovorili o vsem, kar smo videli in slišali o njihovih gozdovih in gospodarjenju. Zahvalili smo se jim za gostoljubje in jih povabili, naj nas tudi oni obišejo.

Vsi udeleženci smo bili z dobro pripravljenim strokovnim izletom zelo zadovoljni.

VIKTOR TURK

DOLENJSKI GOZDAR

Ne pozabimo: brez do-
brega obveščanja ni
uspešnega samoupravlja-
nja!

Delavci DSSS smo pogozdovali

Osnovna organizacija sindikata DSSS je v svojem programu dela za leto 1983 predvidela terensko delo, oziroma delo v proizvodnji.

V oktobru smo dvakrat pogozdovali. En dan smo sadili med Težko vodo in Stopičami, kjer smo posadili 3700 sadik smreke, drugi dan pa na območju TOZD Gozdarstvo Črmošnjice, kjer smo pogozdili 4200 sadik smreke. Delo je bilo prijetno in zanimivo. V obeh primerih se ga je udeležilo 38 delavcev DSSS. Odsotni so bili samo zaradi nujnosti dela v pisarni (periodični obračun za 9 mesecev) in pa zaradi bolezni.

S takim delom, oziroma vključevanjem v proizvodnjo moramo še nadaljevati in razmišljati, katera proizvodna dela so še primerne kot oblika sodelovanja DSSS — TOZD, TOK.

STONE KRUIH

Srečanje krvodajalcev

Tudi letos je krajevna organizacija Rdečega križa Kandija—Grm organizirala 21. oktobra 1983 srečanje krvodajalcev, ki so svojo kri darovali 5, 10, 15, 20, 25 in večkrat.

Na srečanje so bili iz naših tozdov, tokov in DSSS, ki imajo sedež v novomeški občini, vabljeni:

— za 5-kratno darovanje krvi:

Alojz Primc in Vinko Rudman iz TOZD Gozdarstvo Novo mesto,

Peter Dular in Slavko Bučar iz TOZD Gozdarstvo Podturn, Drago Jenič in Boris Pucelj iz TOZD Transport in gradnje;

— za 10-kratno darovanje krvi:

Marjan Kocjan iz TOZD Gozdarstvo Novo mesto,

Franc Župevc iz TOZD Gozdarstvo Straža,

— za 15-kratno darovanje krvi:

Franc Novak in Gregorčič Jože iz TOZD Gozdarstvo Novo mesto,

Edi Murn, Darko Vidic, in Alojz Pavček, iz TOZD Goz-

darstvo Straža,

Ivan Fink, Jože Vrtar in Branko Murn iz TOZD Gozdarstvo Podturn,

— za 20-kratno darovanje krvi: Milan Luzar iz TOZD Gozdarstvo Novo mesto.

Vsi našeti delavci so na srečanju prejeli priznanja. Vabljena sta bila tudi Ivan Šimenc iz TOZD Gozdarstvo Straža (40 krat daroval kri) in Jože Kocjan iz TOZD Vrtnarstvo in hortikultura (30 krat daroval kri), ki pa sta prejela priznanje na srečanju v okviru občine.

Ker nekateri naši delavci še niso prejeli priznanja iz leta 1981 in 1982, smo jih tudi povabili na srečanje. To so bili:

— Franc Vidmar iz TOZD Gozdarstvo Straža, Zdravko Turk iz TOK Gozdarstvo Novo mesto in Lado Javornik iz DSSS za 5-kratno darovanje krvi,

— Janez Udovč iz TOZD Gozdarstvo Novo mesto, Miha Gorišek iz TOZD Gozdarstvo Straža, Alojz Retelj iz TOZD Gozdarstvo Podturn in Vida Ban iz DSSS za 10-kratno darovanje krvi ter

— Rezka Zevnik iz TOZD Gozdarstvo Novo mesto za 20-kratno darovanje krvi.

Upamo, da so bili vsi udeleženci zadovoljni s priznanji, s kulturnim programom in z večerjo, ki je sledila in da jim bo to v bodoče vzpodbuda, da bodo še velikokrat darovali svojo kri za sočloveka.

SONJA LIČEN—TESARI

Gozd

Hvala vam, tovariši gozdarji za film, ki sta ga nam predvajali. Bil je zelo zanimiv. Zvedela sem, da je polovica Slovenije pod gozdom. To pomeni, da smo zelo bogati z gozdovi, kar pomeni mnogo lesa in papirja. V filmu smo tudi videli mnogo živali in rastlin, ki so odvisne od gozda. Občudovala sem barve, ki so nastajale v jeseni. Zelo so mi bile všeč brigadirske enote, ki so pogozdovale prazne in puste pokrajine, zakaj pokazali so nam tudi rezultate tega dela.

Zelo mi je bilo žal, ko sem videla, koliko škode naredijo požari, ki jih je v Sloveniji zelo veliko. Čeprav je trajal film pol ure, se mi je zdel vseeno prekratek. Želim si, da bi videla še kakšen tak film o gozdu oziroma o naravi.

MATEJA

Opozorilo neznanim onesnaževalcem

Marsikje je gozd onesnažen. To povzročijo ljudje, ki jim ni mar, kako grdo je to. Zelo me moti, da se pripeljejo ljudje s tujo ali domačo registracijo, pripeljejo smeti in stresejo ob rob gozdne ceste. Da bi bili dlje od smeti?! To ni prav, saj gozd ni smetišče. Kdor vidi koga, ki meče odpadke tam, kamor ne spadajo, ga naj kar prijavi policiji. Si bo že zapomnil svojo malomarnost. Ker moj dom leži skoraj ob gozdu, uživam prijetne vonjave raznih rož, trav in odpadnega listja. Kadar pa nanovo pripeljejo odpadke smrdi, da je kaj. Največjo nesnago poberemo in jo stresemo v jamo za odpadke.

Zato pa pozor! Onesnaževalci gozdov! Prav bi bilo, da vas doseže zaslužena kazen.

LJUDMILA

Sedaj vem o gozdu mnogo več

Večkrat se z očkom in mamicco sprehodimo po gozdu. Včasih nabiramo gobe, kostanj, borovnice in druge gozdne sadeže in občudujemo naravo gozda. Pri uri spoznavanja narave smo si ogledali film o gozdu. Prikazala sta ga gozdarja in veliko zanimivega povedala. V filmu sem veliko novega zvedela o naših gozdovih. Spoznala sem, kako je treba varovati gozdove, očistiti,

če so onesnaženi, varovati pred požari, skrbeti za mlade nasade dreves itd. Ko se sprehajamo po gozdovih, moramo vedeti, da nam gozdovi čistijo zrak, nas varujejo pred močnimi vetrovi in v njih preživljamo mnogo prijetnih in zdravih uric. Vesela sem, da sem izvedela veliko novega o gozdovih, ki so za zdravo življenje zelo pomembni.

MARUŠKA

Francu Lukšiču ob petdesetletnici

Delavci DSSS GG Novo mesto so 23. septembra čestitali za petdesetletnico svojemu dolgoletnemu sodelavcu Francu Lukšiču. Otroška leta je preživel v času gospodarske krize in druge svetovne vojne, prikrajšan za brezskrbno otroško življenje. Po vojni se je šolal v neugodnih gmotnih razmerah na srednji ekonomski šoli, ki jo je uspešno dokončal l. 1954. Prvič se je zaposlil v gradbenem podjetju Krka v Novem mestu, pri gozdnem gospodarstvu pa dela v računovodstvu že od prvega novembra 1955. V skoraj 30-letnem službovanju si je pridobil bogate izkušnje še posebno zato, ker se je s svojim delom moral prilagajati spremembam v našem celotnem gospodarskem sistemu in številnim reorganizacijam, ki jih je preživljalo gospodarjenje z gozdovi. Že blizu 30 let s številnimi spremlja in meri utrip življenja našega podjetja in z njimi seznanja samoupravne organe, gozdarske strokovnjake in vse druge delavce. Nešteto je poročil, ki jih je sestavljal za občinske

organe, banke, službo družbenega knjigovodstva, zavarovalnico, poslovno združenje in druge ustanove. Pri svojem delu je spoznal dobre in slabe strani našega gospodarskega sistema, kar je kritično presojal in skušal po svojih močeh premagovati. Tudi pri delu v samoupravnih organih podjetja je s svojo trezno in kritično presojo predvsem želel odpravljati napake, ki so zmanjševale našo gospodarsko uspešnost. Za svojo dolžnost ima, da s stvarnimi podatki opozarja na nepotrebne izdatke in stroške, ki izvirajo iz površnosti ali malomarnosti.

Med dolgoletnim službovanjem je s spodbudo in strokovnimi izkušnjami pomagal marsikateremu sodelavcu. Naučil je delati celo vrsto mlajših knjigovodskih delavcev. Pri svojih strokovnih odločitvah je hiter in odločen, kar mu omogočajo dolgoletne izkušnje. Tudi težave z zdravjem, ki ga tarejo zlasti zadnja leta, mu ne vzamejo veselja do dela. Vedno najde novih moči za premagovanje težav, ki jih prinaša življenje.

Dobremu tovarišu želimo ob petdesetletnici še veliko zdravja in delovnih uspehov!

MILAN DRAGIŠIČ

Spoštovani tovariši

Tudi letos želimo sodelovati v vašem glasilu Dolenjski gozdar, zato smo zbrali nekaj sestavkov, ki jih je spodbudil vaš obisk ob tednu gozdov. Pošiljamo vam jih. Pri delu pa želimo vsem veliko zadovoljstva in uspeha!

Tovariško vas pozdravljajo mladi novinarji iz OŠ XII. SNOUB Bršljin in seveda mentorica krožka Elizabeta Vardijan

DOLENJSKI GOZDAR

POJASNILO

odloka o prevozu in prodaji novoletnih jelk

Promet z novoletnimi jelkami ureja odlok o prevozu in prodaji novoletnih jelk, objavljen v Uradnem listu SRS, št. 29/76. Namen tega odloka je bil, da bi se promet z novoletnimi jelkami usmeril le preko gozdnogospodarskih organizacij, s čimer bi se zmanjšala vsakoletna škoda na smrekovem mladju. Posamezniki so namreč nekontrolirano, stihijsko sekali mlada smrekova drevesa navadno tam, kjer to ne bi smeli početi.

Omenjeni odlok pravi, da mora biti vsaka novoletna jelka, ki je v prodaji ali med prevozom, opremljena s predpisano plombo gozdnogospodarske organizacije, tisti, kdor jelke prevaža, pa mora imeti potrjeno o njihovem izvoru, ki ga izda gozdnogospodarska organizacija.

Zadnja leta se je na GG Novo mesto ustalila navada, da so ustrezni toki (obrati za kooperacijo) dajali kmetom — lastnikom gozdov, ki so imeli v svojem gozdu možnost posekati novoletne jelke, potrebne plombe, s tem, da so predhodno plačali stroške biološke amortizacije. Ti kmetje — lastniki gozdov, so nato jelke sami prodajali, običajno v Zagrebu ali Samoboru, kar pa je bilo protizakonito. Odlok o prodaji in prevozu novoletnih jelk namreč v svojem 4. členu pravi, da je novoletna jelka, posekana v gozdu ali nasadu za proizvodnjo novoletnih jelk, gozdni sortiment po določbah 16. člena Zakona o gozdovih (Uradni list SRS, št. 16/74). Po določbah tega člena pa sme gozdne sortimente dajati v promet le gozdnogospodarska organizacija.

Na GG Novo mesto, TOK Gozdarstvo Novo mesto je bilo sklenjeno, da se bodo od letos dalje držali predpisanih zakonskih določil, zato posameznikom ne bodo več izdajali plomb za opremo novoletnih jelk in tudi ne potrdil o njihovem izvoru. Ker zaradi tega zasebna prodaja novoletnih jelk ne bo možna, bo gozdno gospodarstvo od zasebnih lastnikov gozdov odkupilo določeno število jelk.

Tiste, ki nameravajo prevažati jelke na nedovoljen način, pa opozarjamo, da je to po določbah omenjenega odloka prekršek, za katerega je predpisana kazen do 5.000 din, lahko pa se tudi izreče varnostni ukrep odvzema novoletnih jelk.

GOZDARSKI INŠPEKTOR:
KRULJAC JOŽE, dipl. inž.

NOVICE IZ PODTURNA

— Spet smo izgubili nekdanjega sodelavca. 20. septembra smo se v Podturnu za vedno poslovili od 66-letnega Franca Avguščina, dolgoletnega vzdrževalca naših cest. Pred odprtim grobom in množico nekdanjih sodelavcev in vaščanov se je od njega z nagovorom poslovil tudi predstavnik našega tozda. Marljivega in vestnega sodelavca bomo ohranili v najlepšem spominu.

— Tehnično osebje naše tozde je 22. septembra obiskalo velikega porabnika našega lesa Tovarno celuloze in papirja Djuro Salaj v Krškem. Po uradnih razgovorih so nas popeljali na ogled proizvodnih prostorov. Pokazali so nam postopek pridobivanja roto papirja in celuloze. Najbolj so nas presenetili ogromni kupi lesa na skladišču na prostem ter bazeni za čiščenje odpadnih voda.

V ponedelje, 19. septembra, je pričela v zasebnih parcelah v Vrteh pri Drganjih selih redčiti skupina naših sekačev. Strojovnjaki TOK Novo mesto so po dogovoru odkazali in pripravili za posek okrog 1000 m³ lesa, predvsem drv. Najbrž bo naša sedmerica, ki se razen dveh vozi vsak dan na delo iz Podturna, imela dovolj dela do konca leta.

— V tednu gozdov smo topliškim šolarjem 6. oktobra po uvodnem predavanju prikazali film Človek in gozd. Zvečer smo predvajanje ponovili še v zdravilišču Dolenjske Toplice. Udeležba je bila dobra, saj se je zbralo kar 300 učencev in 25 gostov zdravilišča.

— V oktobru smo sprejeli v delovno razmerje dva mlada delavca. Romana Avguščina z namenom, da bo šel na tečaj za sekača, in Branka Turka začasno kot gojitelja, dokler ne opravi mature na srednji gozdarski šoli.

— V ponedeljek, 17. oktobra, so imeli učenci nižjih razredov osnovne šole v Vavti vasi prirodoslovni dan. Izkoristili so ga za ogled naše drevesnice in destilarne, pokazali pa smo jim tudi jamo Jazbino. Sprehod po bodoči gozdni učni poti je zaradi hudega naliva na žalost odpadel. Vseh otrok v spremstvu štirih tovarišic je bilo nekaj čez šestdeset.

SLAVKO KLANČIČAR, dipl. inž.

Očuvajmo to, kar že imamo!

Potek življenja v živalskem svetu je podoben rastlinskemu. Toda rastlina, v našem primeru drevo, se navidezno ne premika in se ne more izogniti raznim poškodbam. Če ranimo živali, se rana zaraste, če je rana večja, pogine. Podobno je z rastlino, toda zaraščanje ali odmiranje je počasnejše.

Slabo je, če ranimo drevo, še slabše pa je, če smo ranili še mlado drevo, ki smo ga v letvenjaku ali drogovnjaku izbrali zaradi vitalnosti in lepote. Na njem gradimo bodoči sestoj in smo se za njegov obstoj posebej trudili. Upamo, da se nam bo na koncu, v fazi debeljaka, ko bo drevo doseglo največjo vrednost, vse to obrestovalo.

Pa poglejmo v naše gozdove, posebno tja, kjer spravljamo s stroji. Posek drevoja večkrat ni pravilno usmerjen, pravilo nenačrtovano in zaradi površnosti veliko poškodovanih dreve. S takim delom v gozdu lahko poškodujemo tudi do 50 odstotkov dreves, ki smo jih določili, da dosežejo najvišjo starost in največjo vrednost v sestoji. Posebno kritično je ob spretilnih vlakah pa tudi ob cesti, kjer „rampamo“. Ko drevo ranimo, odpremo pot raznim glivam in insektom. Ti pa načenjajo najvrednejše sortimente in tako dobimo ob poseku nagnit ali gnil les. Zato bi kazalo izbrana drevesa ob prometnicah z zaščito obvarovati pred poškodbami. Vejevja za zaščito imamo dovolj. Tako smo pri nas ohranili nekaj lepih javorjev. Veje smo obložili ob deblu in jih povezali s srobotom. Za eno drevo smo porabili največ uro časa.

FRANC JANEŽ

Opomin, ki ga moramo upoštevati

V 42. številki glasila TV—15 dopisnik Marko Jerman piše o zapuščenih in pozabljenih partizanskih grobiščih v Rogu. O pokopališču borcev, ki so umrli v partizanski bolnišnici Vinica, piše: „Dostop do tega grobišča je danes skoraj nemogoč. Steza je spremenjena v vlakno za vlačenje lesa... Okrog in okrog je blato do kolen... Ob spomeniku, ki ga prerašča mah, je položen že davno ovenel venec, pokopališče pa je kup plevla, trave, mahu in vej in pod vsem tem počiva petindvajset partizanskih trupel... petindvajset pozabljenih borcev...“

Naslednje je pokopališče Pogorelec, kjer je pokopanih 48 partizanov. V miru počivajo — v miru zato, ker ni nikogar... ki bi izpulil plevel, prinesel cvetje.

Potem, ko se dopisnik vprašuje, kaj dela organizacija zveze borcev in kaj mladina je zapisal tudi tole:

Pa tudi Gozdno gospodarstvo Novo mesto bi lahko poskrbelo za ta številna grobišča, saj je del krivde za take grobove tudi na njihovi strani.

Okrog grobišča Vinica so prav delavci GG pustili vejevje in z vleko hlodov naredili iz steze, ki je vodila do pokopališča blatno drčjo. Prav tako so markacije njihova dolžnost...“

O nesnagi, ki jo puščajo naši vozniki traktorjev in kamionov, pa tudi sekači, o odsluženih gumah, odvrženih posodah za olje in nafto, o železju odsluženih žičnic in podobnem smo v našem glasilu že pisali. Vse to sem našel v neposredni bližini bolnišnice in grobišča Zgornji Hrastnik (ki sta sicer v redu vzdrževana) lani, ketos pa v kljub opozorilu ni bilo nič bolje. Ali je morda vsaj eden od vodij tozdov opozoril delavce na to vrsto onesnaževanja gozda?

Večkrat smo se v glasilu že pohvalili z našim (hvalevrednim) delom za ohranjanje Baze 20 in bolnic v Jelendolu in Zgornjem Hrastniku. Prav pa bi bilo, da spodbujeni po napisani kritiki poskrbimo za vsa grobišča in ne le za reprezentančna. Med borci v Jelendolu, Vinici ali Hrastniku ni bilo razlike. Vsi so padli za našo svobodo.

J. P.

DOLENJSKI GOZDAR

Glasilo izdaja delavski svet gozdnega gospodarstva Novo mesto — Odgovorni urednik ing. Janez Penca, Uredniški odbor: Mirko Bajt, Franc Bartolj, Tone Fabjan, ing. Jože Falkner, ing. Slavko Klančičar, Uroš Kastelic, Matija Mazovec, ing. Jernej Piškur, Janez Šebenik, Angelbert Tesari. — Izhaja enkrat na mesec v 1000 izvodih. — Uredništvo: Novo mesto, Gubčeva 15 — Časopisni stavek, filmi in prelom DITC Novo mesto, TOZD Grafika; tisk TOZD Tiskarna Novo mesto.